

ALKOHOLIN, HUUMEIDEN JA MUIDEN PÄIHDYTTÄVIEN AINEIDEN KÄYTTÖÖN PUUTTUMINEN LUKIOISSA

3/2025

Aina, kun sinulle herää huoli opiskelijasta -tee tilannearvio

- kysy opiskelijalta suoraan - tuo asia esiin oman huolen kautta, sinun ei tarvitse "tietää"
- kerro opiskelijalle rehellisesti ja selvästi, mikä sinua huolestuttaa
- tarjoa apuasi ja tukeasi
- ÄLÄ JÄÄ YKSIN MIETTIMÄÄN, pyydä itsellesi työpari
- konsultoi tarvittaessa opiskeluhuollon työntekijää

Alkoholin, kannabiksen, muiden huumausaineiden ja päihtymistarkoitukseen käytettyjen lääkkeiden ongelmakäyttöä voi epäillä, jos opiskelija on esimerkiksi

- sulkeutunut
- masentunut
- jatkuvasti väsynyt, ärtynyt tai vihamielinen, käytöksen muutos aiempaan
- yhteistyöhaluton

Muita merkkejä voivat olla:

- suhteet omiin perheenjäseniin huonontuneet äkisti
- ystäväpiiri vaihtuu
- arvosanat romahtavat, poissaolot lisääntyvät
- keskittymisvaikeudet
- mielenkiinto aiempiin harrastuksiin häviää
- ruokailu- ja nukkumistavat muuttuvat: valvoo öisin ja nukkuu päivisin
- ulkonäkö ja pukeutumistyyli muuttuvat äkillisesti
- rahaa kuluu aiempaa enemmän, kotoa katoaa rahaa

(Lähde: Haravuori, Muinonen, Kanste & Marttunen 2016)

Opiskelijan päihteiden käyttöä tulee arvioida:

- **AINA, kun huoli tai epäily päihteiden käytöstä on herännyt**
- terveystarkastusten yhteydessä
- jos opiskelijalla on sellaisia oireita, jotka voivat olla yhteydessä päihteiden riskikulutukseen (mm. masentuneisuus, ahdistuneisuus, unettomuus, sukupuolielämän häiriöt, kohonnut verenpaine, rytmihäiriöt, epämääräiset vatsavaivat, muisti-, tasapaino- tai raajojen tuntohäiriöt)
- jos opiskelijalla on toistuvia tapaturmia tai sairaslomia

Lukiolla tulee ilmi huolestuttava ilmiö

- kerro ilmiöstä opiskeluhuoltoryhmään kuuluvalla henkilöllä
- opiskeluhuoltoryhmä käsittelee ilmiötä ja miettii toimenpiteet
- opiskeluhuoltoryhmä seuraa ilmiötä, sovittujen toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta

Aikuisella on oikeus ja velvollisuus puuttua alaikäisen päihteiden käyttöön. Huumeiden käyttö on Suomessa laitonta.

[Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki](#), [Huumausainelaki](#), [Lastensuojelulaki](#), [Sosiaalihuoltolaki](#), [Lukiolaki](#)

Lisätietoa päihteistä ja pelaamisesta sekä mistä hakea apua ja tukea [Päihteet ja muut riippuvuudet - Lahti](#)

Päihtynyt opiskelija tai havainto/epäily opiskelijan päihteiden käytöstä koulupäivän aikana

- Henkilö, joka havaitsee, puuttuu tilanteeseen.
- Pyydä aina toinen aikuinen paikalle ja tehkää yhdessä **tilannearvio!** Ole yhteydessä rehtoriin.
- Älä jätä opiskelijaa tai kollegaa yksin. Älä lähetä opiskelijaa yksin kotiin. Muista rauhoittaminen.
- Jos opiskelijalla on vahva päihtymystila tai herää muu huoli opiskelijan terveydentilasta, soita 112.

Alaikäinen opiskelija

Ota yhteys huoltajaan

Huoltaja tavoitetaan ja hän vie opiskelijan kotiin. Tee [lastensuojeluilmoitus](#) sähköisesti.

Huoltajaa ei tavoiteta- ota yhteyttä lastensuojeluun ja toimi sieltä saatujen ohjeiden mukaisesti.

Täysikäinen opiskelija

Ota yhteyttä huoltajaan, jos opiskelija antaa luvan.

Poista opiskelija koulusta kotiin turvallisuudesta huolehtien.

Ota yhteyttä opiskeluhuoltopalveluihin ensisijaisesti yhdessä opiskelijan kanssa. Siellä sovitaan opiskeluhuollon tukitoimet, seuranta (myös vastuuhenkilö) ja tehdään mahdollinen lukion ulkopuolisen tuen arvio.

Kiireellisissä lastensuojeluasioissa lastensuojelun päivystysnumero arkisin klo 9–15 p. 044 482 8200 ja klo 15 jälkeen 112, josta puhelu ohjataan sosiaalipäivystykseen.

Jos oppilas pitää hallussaan, käyttää, myy tai välittää oppilaitoksen alueella huumausaineita tai huumeiksi luettavia lääkkeitä, tee **aina rikosilmoitus** ja alaikäisen ollessa kyseessä myös [lastensuojeluilmoitus](#) (molemmat sähköisesti).

Ikärajan päihdepäivystys

- Lahden sote- keskus, Harjukatu 48, Tori 2. kerros (ilman ajanvarausta arkisin klo 8.15–11).
- p. 044 482 8214 klo 8–16 (takaisinsoitto).

ALKOHOLIN JA HUUMEIDEN VÄLITTÄMINEN TAI MYYMINEN ALAIKÄISELLE

- koulualueella -> tilanteesta riippuen 112 TAI ennaltaestava.hame@poliisi.fi
- koulualueen ulkopuolella - > ennaltaestava.hame@poliisi.fi

Opiskeluhuoltoryhmä seuraa yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteiden tarvetta: opiskeluhuoltamo, terveysneuvonta, vanhempainillat, yhteys poliisiin tarvittaessa.